

низкою чинників: освітньою системою, закладом освіти, особливостями суб'єктів навчальної діяльності (вік, стать, інтелектуальний розвиток, здібності тощо); суб'єктними особливостями педагога; специфікою навчальної дисципліни. Дослідниця А. Маркова виділяє дві групи психологічних характеристик (критеріїв) навчальних мотивів: змістові та динамічні. Змістові якості мотивів пов'язані з особливостями самої навчальної діяльності, до них належать: усвідомленість, узагальненість, дієвість, місце у структурі мотивації тощо. Динамічні якості зумовлені психофізіологічними характеристиками того, хто навчається і виявляються у стійкості мотиву, його вираженості, швидкості виникнення тощо. У цілому, навчальні мотиви посідають провідне місце серед чинників, які визначають продуктивність дидактичного процесу, вони впливають на інтенсивність уваги здобувачів освіти, якість запам'ятовування, розуміння прочитаного і почутого, результати мисленнєвої діяльності. Мотиваційний компонент є необхідним для будь-якого психічного акту: мисленнєвого, мнемонічного, процесу сприйняття, мовленнєвого спілкування тощо. Так, мотивація визначає вибірковість цих процесів, їх тривалість та інтенсивність, готовність до того чи іншого процесу. Водночас перелічені психічні процеси здатні впливати на формування інтересів, потреб під час навчальної діяльності [4, с. 6].

Таким чином, можна визначити, що дорослу людину набагато складніше мотивувати на навчання, якщо вона сама того не бажає. Однак молоде покоління також не легко змотивувати на якісну роботу в закладі вищої освіти, якщо цього це не бажають самі здобувачі освіти. Мотивація спрямована на робочу активність людини. У людей різного віку різні особливості мотивації, але, у цілому, суть не змінюється: врахування психологічних особливостей учнів та здобувачів освіти із поєднанням врахування змістової ланки певних етапів навчання стане запорукою розвитку високого рівня мотивації.

Бібліографічні посилання:

1. Царенко Л. Г., Бойко С. Т. Мотивація до навчання дорослих в умовах системних змін. URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/logos/article/download/5957/5941/>
2. Ніколаєва О. В., Сафаргаліна-Корнілова Н. А., Кузьміна І. Ю., Сулхдуст І. А. Професійна мотивація як провідний фактор ефективності навчального процесу. URL: http://repo.knmu.edu.ua/bitstream/123456789/25687/1/Конференція%20LIII_2020.pdf
3. Бохан М. А., Башинська Н. В., Забелло Л. О., Станевич І. М., Гончарук Н. О., Карпельова І. В. Розвиток критичного мислення у процесі навчання дітей та молоді. URL: https://imso.zippo.net.ua/wp-content/uploads/2018/03/2018_03_29_2_Bohan.pdf
4. Бабій І. В. Роль навчальної мотивації у професійномовленнєвій підготовці студентів ВНЗ. *Актуальні питання теорії та практики психолого-педагогічної підготовки майбутніх фахівців : тези доповідей VII Всеукраїнської науково-практичної конференції (Хмельницький, 11–12 квітня 2019)* / [ред. колегія: Є. М. Потапчук (голов. ред.), Т. Л. Левицька, Л. О. Подкоритова, В. К. Гаврилькевич] / М-во освіти і науки України, Хмельницький нац. ун-т, Каф. психол. та педагог. [та ін.]. Хмельницький: ХНУ, 2019. С. 6-8.

Зрасько Оксана,
магістрантка заочної форми
навчання (спеціальність
«Психологія»)
Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ЕФЕКТИВНОЇ КОРЕКЦІЇ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ

В сучасній психологічній науці корекція девіантної поведінки підлітків має носити комплексний характер, як з боку сім'ї, так з боку викладачів, і не повинна бути лише напрямом роботи психолога. При проведенні бесід з батьками та вчителями, основна задача була надати психологічні характеристики підліткового віку, розібрати причини формування девіантних форм поведінки, як для профілактики так і для подальшої корекції небажаних поведінкових форм підлітків. Бесіда з батьками була направлена не тільки на ознайомлення з поняттям «девіантна поведінка», її причинами, способами профілактики; а і на знайомство і навчання способам психічної саморегуляції, щоб знизити рівень психічного вигорання і емоційної напруги батьків, сприяти активізації особистісних ресурсних станів для виховання дітей, сформуванню установки на збереження і зміцнення психічного здоров'я своїх дітей.

При корекції девіантної поведінки підлітків за умов соціо-культурної середовища, слід враховувати той факт, що емоційна лабільність, емоційність закладена в самій природі пубертатного віку, причому спектр емоцій підлітка дуже різноманітний. Підлітки змушені постійно перебувати в атмосфері чужих часто негативних емоцій, батьків та вчителів, і часто стають мішенню для роздратування і агресії. До цього додаються ще й особистісні емоційні «гойдалки», переживання детерміновані зміною гормонального фону, наслідком чого стає зниження контролю за своєю поведінкою та своїми емоційними реакціями. Теоретичні положення щодо емоційної лабільності в період пубертатну, підтвердили результати нашого дослідження, а саме результати методики «Прогноз», направленої на оцінку рівня нервово-психічної стійкості особистості.

Девіантна поведінка підлітків за умов соціо-культурної середовища з боку сім'ї, так з боку викладачів, особливо актуальна. Саме сім'я та вчителі забезпечують результативність навчальної діяльності підлітка, формують особливості його ефективної соціалізації та функціонування у соціумі, що можливо лише при високому потенціалі їх психологічного здоров'я.

Одним з перспективних напрямків вирішення проблеми девіантної поведінки підлітків, повинні стати заходи з профілактики (попередження, протидії, корекції).

Серед рекомендацій для вчителів, щодо корекції девіантної поведінки підлітків за умов соціо-культурної середовища, а саме формування здорової особистісної цінності та адекватної поведінки підлітків ми виділили наступні:

- завдання на уроках необхідно пред'являти від складного до простого;
- необхідно, створювати ситуації підвищеної мотивації в процесі навчання;
- потрібно зважати на особливості пубертатного віку підлітків, бути спокійним, доброзичливим, але вимогливим ставленням формувати стриманість;
- взаємовідносини з підлітками необхідно будувати на основі поваги і високої вимогливості;
- потрібно частіше міняти завдання або навіть діяльність підлітків, але робити це таким чином, щоб рух, який потрібно напрацювати – напрацьовувався;
- постійно, м'яко, але наполегливо вимагати обдуманих спокійних відповідей, сумлінного ставлення до роботи;
- відносини підтримувати рівні, намагаючись поволі розвивати соціальний інтелект, не допускаючи командного стилю відносин;
- впливати через честолобство, заохочувати волю і завзятість, підтримувати позитивні зусилля, допомагати у лідерстві;
- виховувати в підлітках стриманість, рівне ставлення до товаришів, дорослих;
- давати їм спеціальні вправи, які допоможуть навчитися розслаблятися, розвинути гнучкість, плавність рухів;
- заохочувати виконувати вдома спеціальні вправи на розвиток гнучкості та вміння розслаблятися;
- використовувати навантаження спрямовані на вміння керувати своїми емоціями, виховання вольових якостей, толерантність, поліпшення концентрації уваги;
- вчити зосереджуватися на своїх успіхах, помічати позитивне у своїй роботі.

В якості висновку слід зазначити, що ефективна корекція девіантної поведінки у підлітків потребує зваженої стратегії та комплексного підходу, а також значних зусиль психолога, батьків та суспільства.

Бібліографічні посилання:

1. Вольнова Л. М. Профілактика девіантної поведінки підлітків: навч.-метод. посібник до спецкурсу «Психологія девіацій» для студентів спеціальності «Соціальна педагогіка» у двох частинах. Ч. II. Практична частина. 2-ге вид., перероб і доповн. Київ: 2018. 193 с.
2. Лобанова А.С., Калашнікова Л.В. Робота з підлітками-девіантами: соціологічний та психологічний аспекти: підручник для студентів вищих навчальних закладів. 2017. 470 с.